

Անագե տուխուս գինավորիկը

ային, չկային՝ քանսինճ հատ անագե գինվորիկ կային: Նրանք բոլորն էլ ծնվել էին մեկ մորից՝ մի հին անագե գոպից, ուրեմն հարազատ եղբայրներ էին: Շատ գեղեցիկ էին այդ գինվորիկները, կարմիր ու կապույտ համազգեստներով, ամեն մեկի ուսին՝ մի հրացան, հայացքները հառած ուղիղ դեպի առաջ:

«Անագե գինվորիկներ՝ ո՛ւ», – ահա առաջին խոսքը, որ լսեցին եղբայրները, երբ բացվեց այն տուփը, որի մեջ պահված էին իրենք: Ծափ զարկելով՝ այդպես գոչեց մի փոքրիկ տղա: Այդ օրը նրա ծննդյան օրն էր, գինվորիկները նվեր էին բերել: Տղան իսկույն սկսեց սեղանի վրա շարել նրանց: Զինվորիկներից ամեն մեկը ջրի երկու կաթիլի պես նման էր մյուսին, սակայն մեկը տարբերվում էր իր եղբայրներից. նա ուներ միայն մեկ ոտը: Ամենավերջում նրան էին ծուլել, և երկրորդ ոտքի համար անագը չէր բավականացրել: Բայց նա էլ իր մեկ ոտքի վրա այնպես ածուր էր կանգնած, ինչպես մյուսները՝ երկու ոտքի վրա, և հենց նա էր, որ աչքի ընկավ կյանքում:

Տղան իր գինվորիկներին շարեց սեղանի վրա: Այստեղ ուրիշ շատ խաղալիքներ էլ կային, բայց ամենից գեղեցիկը մի հրաշալի, սովորաբոթից պատրաստված որյակ էր: Նրա փոքրիկ լուսամուտներից կարելի էր տեսնել ներսը: Որյակի առաջ կար մի փոքրիկ հալելի, որը շատ նման էր իսկական լճի, իսկ շուրջը շարված էին մանրիկ ծառեր: Լճի մեջ մոմից շինված կարապներ էին լողում և, իրենց արտացոլանքին նայելով՝ հիանում: Այդ ամենը այնքա՛ն լավ էր, բայց ամենից լավն այն աղջիկն էր, որ կանգնած էր որյակի բաց դռան շեմին: Նա էլ էր սովորաբոթից կտրած: Նրա հագին ամենանուրբ բատիստից կարված շրջազգեստ կար, իսկ մի նեղիկ ժապավեն շեղակի ցած էր իջնում ուսից մինչև գոտին: Ժապավենն ամրացված էր շողշողուն վարդակապով, որ աղջկա երեսի մեծությունն ուներ: Այդ գեղեցկուհին պարուհի էր. նա երկու ձեռքերը պարզել էր առաջ և մի ոտքն

այնպես էր վեր քարծրացրել, որ անագե զինվորիկն սկզբում բոլորովին չտեսավ այդ ուտ-
քը, և կարծում էր, թե աղջիկն էլ իր նման միտուանի է:

«Ա՛յ թե այսպիսի կին ունենայի,— մտածեց անագե զինվորիկը.— միայն թե՛ սա, երևի, նշանավոր տոհմից է. դրչակում է ապրում, իսկ ես՝ տուփի մեջ և, բացի այդ՝ քսանհինգ հաստ ենք մի տուփի մեջ: Չէ՛, տուփը նրա տեղը չի: Բայց և այնպես, չէր խանգարի ծա-
նոթանալ հետը»:- Եվ նա ամբողջ երկարությամբ ձգվեց ծխախոտի տուփի հետևում, որ նույնպես դրված էր սեղանին: Այստեղից նա կարող էր անթարթ նայել գեղեցիկ պարու-
հուն, որն էլի կանգնած էր մեկ ուտքի վրա, առանց հավասարակշռությունը կորցնելու:

Ուշ երեկոյան մյուս բոլոր զինվորիկներին նորից դարսեցին տուփի մեջ, և տանը եղած մարդիկ պառկեցին քնելու: Այն ժամանակ խաղալիքներն իրենք սկսեցին խաղալ. նրանք իրար հյուր էին գնում, պատերազմ էին մղում, պարահանդես էին սարքում: Անագե զինվորիկները տուփի մեջ սկսեցին խլրտալ. նրանք էլ էին ուզում խաղին մասնակցել, բայց տուփի խուփը քարծրացնել չէին կարողանում: Ընկուզկոտորիչը գլուխկոնծի էր տալիս, իսկ քարեգրիչը վազվզել սկսեց քարե տախտակի վրա: Այնպիսի ժխոր քարծրացավ, որ դեղձանիկն արթնացավ ու սկսեց քլրլալ, այն էլ՝ հանգերով: Միայն անագե զինվորիկը և պարուհին էին, որ տեղից չէին շարժվում: Աղջիկը ուղիղ կանգնել էր մի ուտքի ծիգ ծայրի վրա և երկու ձեռքերը պարզել առաջ: Զինվորիկը նույնպես անուր կանգնել էր իր միակ ուտքի վրա և ոչ մի բուպե աչքը չէր հեռացնում պարուհուց:

Ժամը տասներկուսը խփեց: Եվ հանկարծ՝ ջըխկ-ջըխկ: Դա ծխատուփն էր, որ չորոցով բացվեց, բայց մեջը ծխախոտի փոխարեն նստած էր մի սև դևիկ: Դա մի շատ հմուտ ձեռքի աշխատանք էր:

– Է՛յ, անագե՛ զինվորիկ,— ասաց դևիկը,— բավական է այդպես չոես աչքերդ:

Բայց անագե զինվորիկը ձևացրեց, թե նրան չի լսում:

– Դե՛ լավ, կլուսանա՛ կտեսնես,— ասաց դևիկը:

Առավոտյան երեխաները վեր կացան, և նրանցից մեկը անագե զինվորիկին դրեց լուսամուտին: Եվ ահա, արդյոք դևի՛կն էր պատճառը, թե՛ միջանցիկ քամին՝ հանկարծ լուսամուտը բացվեց, ու զինվորիկը գլխավայր ցած ընկավ երրորդ հարկից: Մոսկալի բան էր: Նա ընկավ գլխավայր, և նրա սաղավարտն ու սվինը խրվեցին քարերի արանքը, և այդպես էլ մնաց ուտքը դեպի վեր տնկած, գլխավայր կանգնած:

Տան սպասուհին և փոքրիկ տղան իսկույն փողոց վազեցին զինվորիկին գտնելու: Որոնեցին, որոնեցին, մի քանի անգամ քիչ էր մնում ուտքը վրան դնեին, բայց և այնպես չգտան:

թե՛ զինվորիկը կանչել «Այստե՛ղ եմ», նրանք, իհարկե, կգտնեին, բայց նա անվայելուչ համարեց փողոցում գոռալ, մանավանդ որ՝ հագին զինվորական համազգեստ էր:

Բայց ահա, անձրև սկսվեց, որ ավելի ու ավելի հորդանալով՝ այնպես էր թափվում, ինչպես դուլից ջուր թափես: Երբ անձրևը դադարեց, փողոց դուրս եկան երկու տղա:

– Նայի՛ր,– ասաց նրանցից մեկը,– տես, այստեղ մի անագե զինվորիկ կա ընկած: Արի՛ տրան նավակ նստեցնենք:

Նրանք լրագրի բոթից մի նավակ պատրաստեցին, անագե զինվորիկին դրին նավակի մեջ, գեղեցին ջրառատ առվակը, ապա իրենք էլ սկսեցին վազել ափով ու ծափ զարկել:

Տե՛ր Աստված, ինչպե՛ս էին ալիքները զարկվում առփի ափերին, ի՛նչ ուժեղ էր ջրի հոսանքը: Եվ զարմանալի էլ չի. չէ՛ որ հորդ անձրև էր եկել: Նավը մերթ սուզվում, մերթ բարձրանում էր ալիքների կատարը, երբեմն պտույտներ էր անում, և անագե զինվորիկը ցնցվում էր. բայց նա տոկուն զինվոր էր և շարունակում էր անխռով առաջ նայել՝ հրացանն ուսին բռնած:

Ահա նավակն սկսեց լողալ տախտակե կամրջակի տակով: Այդտեղ այնպես մութ էր, որ զինվորիկին թվաց, թե նորից ընկել է իր տուփի մեջ:

«Այս ո՛ւր եմ ընկել ես,– մտածում էր անագե զինվորիկը:– Այս բոլորը անպիտան դիկի տարբած բաներն են: Այ, եթե այս նավակում ինձ հետ նստած լիներ փոքրիկ պարուհին՝ այն ժամանակ թող թելուզ երկու անգամ ավելի մութ լիներ»:

Այդ ըրպեին կամրջակի տակից դուրս պրծավ մի ահագին ջրմուկ. նա այստեղ էլ ապրում էր:

– Է՛յ, անցագիր ունե՛ս,– գոչեց նա,– ցույց տուր անցագիրդ:

Բայց անագե զինվորիկը լուռ էր ու ավելի ամուր էր սեղմել հրացանը: Նավակն առաջ էր լողում, իսկ մուկը՝ նրա հետևից: Օ՛, ինչպե՛ս էր նա ատամները կրճատացնում և հանդիպող տաշեղներին ու շյուղերին ձեն տալիս.

– Բռնեցե՛ք դրան, բռնեցե՛ք: Նա մաքս չի վճարել, անցագիր ցույց չի տվել:

Իսկ հոսանքն ավելի ու ավելի ուժեղանում էր: Անագե զինվորիկն արդեն նշմարում էր դրսի լույսը: Բայց դրա հետ մեկտեղ այնտեղից աղմուկ էր լսվում, այնպիսի՝ զարհուրելի աղմուկ, որ, ինչ տեսակ քաջ մարդ էլ լիներ կվախենար: Ինքնե՛րդ մտածեք. այնտեղ, որտեղ տախտակները վերջանում էին, առվակը ցած էր թափվում մի մեծ ջրանցքի մեջ: Անագե զինվորիկը այնպիսի վտանգի առաջ էր, ինչպես մենք եթե նավակը տանելու լիներ մեզ դեպի մի անդնդախոր ջրվեժ:

Բայց ահա, նավակը դուրս եկավ տախտակների տակից, և այլևս ոչ մի բան նրան կանգնեցնել չէր կարող: Խեղճ զինվորիկը կանգնած էր էլի այնպես ծիգ և ուղիղ, նույնիսկ աչքը չէր թարթում: Եվ հանկարծ նավակը պտույտ եկավ, հետո թեքվեց, ջրով լցվեց և սկսեց սուզվել: Տուրը հասավ անագե զինվորիկի պարանոցին, և նավակը ջրի տակ անցավ: Այժմ ջուրը ծածկել էր զինվորիկին մինչև զլուխը: Նա մտածեց փոքրիկ, չբնաղ պարուհու մասին, որին այլևս տեսնելու բախտ չէր ունենալու: Եվ նրա ականջներում հնչեց.

*Հառա՛ջ, զինվոր քաջ,
Մահվանն ընդառաջ...*

Թուրքը բոլորովին թրջվել էր, պատռվել և, հենց այն է՝ զինվորիկը պետք է հատակն իջներ, բայց նույն ըրպեին նրան կուլ տվեց մի մեծ ծուկ:

Օ՛, ի՛նչ մութ էր ծկան փորում: Այստեղ ավելի վատ էր, քան տախտակների տակ, և շատ ավելի նեղվածք: Բայց անագե զինվորիկն այստեղ էլ տոկուն էր, հրացանն ուսին բռնած՝ նա պատկել էր, ամբողջ հասակով ձգվել:

Իսկ նրան կուլ տված ծուկը դեսուզում էր ընկնում և ամենազարմանալի շարժումներ կատարում. բայց հետո բոլորովին հանդարտվեց: Անցավ մի որոշ ժամանակ, և հանկարծ խավարի մեջ կայծակի պես փայլատակեց մի շողշողուն բան, հետո բոլորովին լուսացավ, և մեկը բարձր գոչեց. «Անագե գինվորի՛կը»:

Չուկը բռնել էին, տարել շուկա, այնտեղից գնել ու բերել խտհանոց, որտեղ խտհարաբուսիկն կտրել էր նրա փորը սուր դանակով: Կինը երկու մատով բռնեց գինվորիկի մեջքից ու տարավ սենյակ, ուր բոլոր տնեցիները հավաքվեցին նայելու այդ զարմանալի մարդուկին, որը ճամփորդել էր ձկան փորում: Բայց անագե գինվորիկը չէր գոտզանում:

Նրան դրին սեղանի վրա, և ահա՛, ինչե՛ր ասես չի պատահում աշխարհում. պարզվեց, որ գինվորիկը նույն սենյակումն է, որտեղ եղել էր առաջ, և տեսավ միևնույն երեխաներին: Նույն խաղալիքներն առաջվա պես կանգնած էին սեղանին, իսկ դրանց մեջ հրաշալի դոլակն իր փոքրիկ, չքնաղ պարուհիով: Վերջինս էլի նույն ձևով կանգնած էր մեկ ոտքի վրա, մյուսը՝ վեր բարձրացրած. նա ևս տոկուն ու կայուն էր: Այս ամենից անագե գինվորիկն այնպես զգացվեց, որ քիչ մնաց լաց լինի անագե արցունքներով: Բայց գինվորին վայել չէ լաց լինել, և նա միայն նայեց աղջկան, աղջիկը նրան: Եվ ոչ մեկը ոչինչ չասաց:

Հանկարծ տղաներից մեկը ճանկեց գինվորիկին և, չգիտես ինչու, նետեց վառարանի մեջ: Երևի, ծխատուփի մեջ նստած դևիկն էր նրան այդպես սովորեցրել:

Այժմ գինվորիկը կանգնած էր վառարանի մեջ՝ պայծառ բոցերով բռնված: Սարսափելի շոգ էր, նա զգում էր, որ ամբողջովին վառվում է, բայց ինչի՞ց էր վառվում կրակի՞ց, թե՛ սիրուց, ինքն էլ չգիտեր: Նրա վրայի ներկերը բոլորովին խունացել էին. վշտի՞ց էր դա, թե՛ ճամփորդության ժամանակ էր այդպես եղել, այդ ևս ոչ ոք չգիտեր: Զինվորիկը նայում էր աղջկան, աղջիկը՝ նրան, և նա զգում էր, որ հալվում է, բայց դեռ կանգնած էր ուղիղ, հրացանն ուսին սեղմած: Հանկարծ սենյակի դուռը չրխկոցով բացվեց, քամին պարուիսն պոկեց իր տեղից, և նա, պարիկի պես ձախրելով, ընկավ վառարանի մեջ ուղիղ անագե գինվորիկի մոտ, անմիջապես բռնկվեց պայծառ բոցով և... այլևս չկար պարուիսին: Իսկ անագե գինվորիկը հալվելով մի գնդիկ դարձավ:

Հետևյալ օրը, երբ սպասուհին վառարանի մոխիրը քաշեց՝ այնտեղ գտավ մի անագե սրտիկ: Իսկ պարուիսուց մնացել էր միայն մետաղե վարդակապը, որն այլևս չէր փայլում. սև էր՝ ածուխի պես:

